

Teen oma ettekandes ülevaate Tartu Katoliku Kooli minevikust, olevikust ja tulevikust.

Tartu Katoliku Kooli ajalugu ulatub aastasse 1938, mil frantsiskaani õed Tšehhist ostsid maja Tartus aadressil Gustav Adolphi 53 (praegune Jakobi 41) ja asutasid lasteaia, mis suleti pärast Eesti Vabariigi okupeerimist 1940. aastal.

50 aastat tegutses praeguses koolihoones sõjakomissariaat.

Paradoksaalselt oli see koht, kust poisse võeti sõjaväkke ja saadeti Nõukogude Liidu avarustesse suurt ja laia kodumaad kaitsma.

1991.a. novembris loodi 20-liikmelise initsiatiivgrupi koosolekul Katoliku Kiriku Haridusselts. Seltsi eesmärgiks oli rajada katoliku erakool, mille ülesandeks oleks anda noortele haridust kooskõlas kiriku õpetuse ja arenenud demokraatliku ühiskonna vajadustega.

1991 oli aasta, mil Eesti sai iseseisvaks, väljusime totalitaarsest süsteemist. Mida me teadsime demokraatiast, milline oli meie kogemus demokraatiast, milline oli meie ettekujutus demokraatiast? Kas 1991. aastal võisime teada, et meid ei oota ees arenenud demokraatlik riik, vaid tuleb üleminekuaeg, mis kestab aastaid, mõne pere jaoks isegi aastakümneid; et ühest ühiskonnast teise üleminek toob kaasa palju sotsiaalseid probleeme, millest ei jää puudutamata meie perekonnad, kodud ja seeläbi ka kool. Kas võisime teada, et mõne-teise aasta pärast tarbivad paljud noored rämpstoitu, rämpsmuusikat, rämpsfilme ja rämpsinfot; et meie sõnavaras on käibel mõisted AIDS, narkomaania, prostitutsioon; et me räägime moraalikriisist ja pühaduse puudumisest.

Ja ometi tahtis loodav kool anda haridust, mis oleks kooskõlas demokraatliku ühiskonna vajadustega. Õnneks oli eesmärgil ka teine pool – anda haridust, mis on kooskõlas kiriku õpetusega, millest kooli loojad teadsid ehk rohkem kui demokraatiast.

Kas siis oli võimalik, et tundes kiriku õpetust ja elades selle kohaselt, on võimalik anda haridust, mis vastab ka arenenud demokraatliku ühiskonna vajadustele.

Mis on kiriku õpetus? Kui seda oleks võimalik väga lühidalt kokku võtta, siis saab ehk öelda, et kiriku õpetus toetub kümnele käsule ja Jeesuse sõnadele „Armasta oma ligimest nagu iseennast”.

Ja kui proovida demokraatia olemust lühidalt sõnastada, kas see siis ei ole – isikuvabadus koos sellest tuleneva vastutusega.

Tartu Katoliku Kooli algatusgrupp soovis, et loodav kool ei tähendaks ainult koolitunde, vaid et see oleks maailm, kus kandvaks ideeks oleks respekt isiksuse suhtes.

Haridusselts organiseeris tööruumid ja -vahendid, komplekteeris kompetentse kaadri, sõnastas kooli funktsioneerimise põhimõtted ja struktuuri, alustas õppeprogrammide ja –materjalide koostamist.

Kool alustas õppeprogrammide ja -materjalide koostamist, st. et koolis ei võetud kasutusele vanu nõukogudeaegseid õpikuid, vaid programmid koostati ise. Sellest on välja kasvanud virtuaalne õpikeskkond Miksike, mille tänane liider Mihkel Pilv oli kooli esimene juhataja

Eelkooli avamispidu toimus 9. septembril 1993. a. Koolimaja õnnistas sisse isa Vello Salo. Külaliste seas oli ka õde Blazena, üks frantsiskaani õdedest, kes töötas siin enne sõda. Teda saatis õde Vojtecha, kellest sai 6 aasta pärast kooli juhataja.

Kas aastal 1993 võis õde Vojtecha teada, et mõne aasta pärast tuleb ta Eestisse elama ja et 1997. aastal saab temast saatuse või Jumala tahtel selle kooli direktor.

Õde Vojtecha rääkis kunagi, et kui ta oli saanud oma kloostri nime Vojtecha, siis vanemad õded ütlesid talle, et eelmine samanimeline õde nende kloostri oli olnud kooli juhataja.

Tänavu täitus tal 7 aastat kooli juhina, kõik need aastad on ta oma elu ja eeskujuga kujundanud kooli vaimsust ja positiivseid väärtushinnanguid, nagu ausus, viisakus, töökus, hoolivus, sõbralikkus.

Tema töötulemuseks on ka silmaga nähtavad asjad. Õde Vojtecha eestvedamisel on restaureeritud vana koolimaja, ehitatud kolmas korrus, algamas on Phare toetuste abil käsitöökodade ehitus.

Frantsiskaanina on tal kooli arendamiseks kindel visioon (nägemus) ja tema töö on eesmärgipärane.

Mida meie kool peab oluliseks?

Laenan tuntud Jaapani viiulipedagoogi Shinichi Suzuki sõnu:

Head õpetlased, kunstnikud, ärimehed ja poliitikud, kõik nad on omal alal edukad vaid siis, kui nad on head inimesed. Et edu saavutada, peab ennekõike olema hea iseloomuga. Inimene peab tegema midagi teiste inimeste heaks. Enne iseloom, siis võimekus.

Suzuki sündis üleelmisel sajandil ja suri eelmisel, kuid arvan, et tema tõekspidamised sobivad hea kooli tunnuslauseks igal ajal ja igas ühiskonnas.

Nii oleme meiega oma koolis püüdnud algusaastatest saadik pöörata suurt tähelepanu laste käitumise, suhtlemise ja iseloomu mõjutamisele.

Kool ja õpetajad on lapse jaoks olulised, kuid kõige tähtsam ja vastutusrikkam roll on ikkagi kodul ja vanematel.

Meie kooli vapil kujutatud küünlajalg kolme küünlaga sümboliseerib kodu, kooli ja kiriku koostööd.

Tahame olla kool, mis on toeks neile peredele, kus on oluline, et lapsed saaksid intellektuaalse mõõtmel kõrval eluks kaasa ka vaimse mõõtmel.

Millised on meie konkreetsed vahendid laste ja vanemate toetamiseks.

Kool on koht, kus elatakse ja kogetakse selle kooli väärtusi. Oluline on õpetaja isik. Õpetaja ei ole pelgalt õpiku teksti vahendaja või ülikoolis õpitud õpetamismeetodite ellurakendaja õppetunnis, vaid isik, kelle kaudu laps õppeainet tunnetab. Ükskõik, mis õppeaine see ka ei oleks, füüsika või inglise keel, kehaline kasvatus või laulmine, ikka on oluline mitte ainult aine omandamine, vaid ka lapse iseloomu suunamine läbi aine. Lapse jaoks on ülimalt oluline, milliste õpetajatega, täiskasvanutega ta kokku puutub, sest eeskujuga on ju parim õpetaja. Läbikäimine heade inimeste, heade õpetajatega aitab arendada iseloomu ilu.

Kooli vaimsuse kujundamisel on tähtis roll juhtkonna püüdlustel. Mitte seadused, määrused ja muud välised vormid ei paranda kooli elu, vaid inimesed, kes annavad vormile elu. Ideaalis peaks juhtkond suutma hoida positiivset atmosfääri, suhtuma oma kolleegidesse austusega, lahendama probleeme õiglaselt. Milliseid väärtusi kannab juhtkond, selliseid kannab kogu kool.

Peale tavaliste ainetundide on meil ka kõikides klassides üks kord nädalas usuõpetuse tund ja iganädalased hommikuringid. Hommikuringides käsitletakse erinevaid väärtusi ja vourusi, nagu näiteks ausus, hoolivus, viisakus, loovus, andustus, rõõmsameelsus, tänulikkus.

Kooli eesmärgiks ei ole kasvatada katoliiklasi, vaid häid, mõtlevaid, teotahtelisi inimesi.

Mõned usuõpetuse ainekava õpitulemused

Õpilane

- mõistab, et inimesed, nende arvamused ja soovid on erinevad;
- peab kinni kokkulepitud reeglitest, on valmis koostööks;
- mõistab oma õigust jääda iseendaks;
- teab, et Piibli lugusid ei tohi võtta sõna-sõnalt, vaid tuleb ära tunda iga üksiku loo mõtte ja ajatu tarkus;
- oskab vaadelda inimese elu üldises plaanis, tunda selles ära head ja kurja;
- teab, et ka tänapäeval on inimesed võimelised kangelastegudeks ja tarkuseks;
- oskab tõmmata ajaloolisi paralleele Eesti elu ja maailma ajaloo vahel;
- väärtustab iseseisvust isiklikul ja riiklikul tasandil, teab, mida tähendab vastutus;
- omab ülevaadet Jeesuse elust ja tegevusest ning teab, et igat inimest ootab elus ees palju muutusi ja pöördepunkte;
- mõistab, et inimloomus on jäänud läbi ajaloo ikka samaks;
- oskab leida teksti mõtte ja seda sõnastada ning väljendada;
- teab, et ka tänapäeva teadus osutub ajaloo jooksul müüdiks;
- tunneb ära eelarvamused ning on kujundanud nende suhtes oma hoiaku;
- teab, et on olemas ajatuid väärtusi ja oskab neid sõnastada ja hinnata;
- teab, et reeglid ja seadused on loodud inimeste jaoks, mitte vastupidi;
- kes teab, et inimelu on püha ning see väide on paljude eetiliste süsteemide lähtepunktiks;
- oskab tuua näiteid religiooni ilmnemise kohta inimeste elus.

Täna sel päeval võime küsida, kas meie kooli olemasolu on ennast õigustanud?

Julgen vastata, et jah.

1993. aastal alustanud 1 rühmaga lasteaiast on tänaseks päevaks tänu õpetajate, vanemate, juhtkonna ja teiste kooli töötajate pühendumisele välja kasvanud 170 õpilasega hea tasemega põhikool. Viimastel aastatel on meil 1. klassi soovijate arv suurem, kui suudame vastu võtta.

Kooli areng on olnud kiire nagu kasvaval 12-aastaselt lapsel ikka. Mõned aastad olime 6-klassiline algkool, 2002 aasta sügisel saime haridusministeeriumilt loa jätkata põhikoolina. Eelmise aasta hiliskevadel lõpetas meie kooli esimene 9. klass. Oleme nüüd täieõiguslik põhikool ja lootsime, et tekib teatud stabiilsus, kuid õnneks või õnnetuseks saime selle õppeaasta alguses rõõmusõnumi Pharelt, et nad toetavad kooli käsitöökodade ehitusprojekti, millega olime terve eelmise aasta vaeva näinud. Käsitöökojad peavad valmima selle aasta augusti lõpuks. Veel on meil plaan alustada lasteaiaga ja mõtleme ka gümnaasiumi loomise peale.

Kas oleme, siis täitnud ka kooli asutajate eesmärgi? Milline oli meie roll kümnekond aastat tagasi ja milline on see praegu ja tulevikus?

Milline on üldse kooli ja koolmeistri roll sotsialismi ajal, milline postsotsialismi, milline kapitalismi ajal, milline postmodernismi või ükskõik mis -ismi ajal?

Minu eakaaslaste vanemad ja õpetajad ei teadnud ju, et minu põlvkond hakkab oma täiskasvanu elu elama vabas maailmas. Kas nad siis ei osanud meid selleks ette valmistada?

Kas siis meie praegu oskame ennustada, millises ühiskonnas hakkab 15–20 aasta pärast elama tänane 1. klassi laps?

Olgu see ühiskond milline tahes, aga koos peab ta püsima, muidu me mandume ja sureme lihtsalt välja.

Millel siis ühiskond koos püsib. Diktatuuril, nagu meie kogemus näitab, see ei püsi. Raha jõudu ei tohi ka üle tähtsustada. Ehk siis ikka neil ajatutel väärtustel nagu armastus, ausus, tänulikkus, hoolivus, andestus, julgus jne.

Seda heade omaduste nimekirja me ju kõik teame, iseasi kas me suudame selles alati elada. Aegajalt tundub, et me justkui kardaks olla aus ja hea – äkki ma näin siis tobukesena, väheintelligentsena.

Jään selle juurde, et põhivoorused on need, mida kodu ja kool peavad lapsele mitte sõnadega, vaid tegudega edasi andma, sest mine tea, äkki käib just sinu koolis poiss või tüdruk, kellest saab ühiskonnas liider ja kelle otsused hakkavad mõjutama paljude saatust.

Oskar Loorits kirjutas juba enne okupatsiooni 1938. aastal

„Muudatus algab igast kodanikust, tema vaimse selgroo, maailmavaate ja iseloomu kujundamisest. Kui inimesed kasvavad vaimselt selgrootuiks, siis algab ka nende vaimne langus, millele varem või hiljem ikka peab järgnema ka ühiskondlik lagunemine. Kui aga inimesed kasvatatakse vaimselt selgrootuisteks ja teadlikult arendatakse nende iseloomukindlust, tahtejõudu ja ausameelsust, siis toimub... (ühiskonna) uuestisünd ka ilma sellest jutlustamata.”

Meie kooli ei tee mitte keegi toredaks, ainult meie ise. Alustagem sellest, et tahame palju ära teha. Ja kui meile tundub, et oleme oma soovide ja püüdmetega üksi, siis mingem mõttes väikesesse Petlemma linna vana lauda juurde, kus sõimes magab pisike laps. Tema otsustas loovutada meile kõik, mis tal on, et meil oleks rõõm ja et see rõõm oleks täiuslik.

Täna

